

SECTION B: CICERO, *Select Letters*

Answer all the questions in this section.

2. Read the following passage carefully and then answer the questions set on it:

5 Quantum dolorem acceperim et quanto fructu sim privatus et forensi et domestico Luci, fratris nostri, morte in primis pro nostra consuetudine tu existimare potes. Nam mihi omnia quae iucunda ex humanitate alterius et moribus homini accidere possunt ex illo accidebant. Qua re non dubito quin tibi quoque id molestum sit, cum et meo dolore moveare et ipse omni virtute officioque ornatissimum tuique et sua sponte et meo sermone amantem adfinem amicumque amiseris.

10 Quod ad me scribis de sorore tua, testis erit tibi ipsa quantae mihi curae fuerit ut Quinti fratris animus in eam esset is qui esse deberet. Quem cum esse offensioem arbitrarer, eas litteras ad eum misi quibus et placarem ut fratrem et monerem ut minorem et obiurgarem ut errantem. Itaque ex iis quae postea saepe ab eo ad me scripta sunt confido ita esse omnia ut et oporteat et velimus.

15 De litterarum missione, sine causa abs te accusor. Numquam enim a Pomponia nostra certior sum factus esse cui dare litteras possem; porro autem neque mihi accidit ut haberem qui in Epirum proficisceretur nequedum te Athenis esse audiebamus. De Acutiliano autem negotio, quod mihi mandaras, ut primum a tuo digressu Romam veni, confeceram; sed accidit ut et contentione nihil opus esset et ut ego, qui in te satis consili statuerim esse, malletm Peducaeam tibi consilium per litteras quam me dare. Et enim cum multos dies auris meas Acutilio dedissem, cuius sermonis genus tibi notum esse arbitror, non mihi grave duxi scribere ad te de illius querimoniis, cum eas audire, quod erat subdiosum leve putassem. Sed abs te ipso qui me 20 accusas unas mihi scito litteras redditas esse, cum et oti ad scibendum plus et facultatem dandi maiorem habueris.

- a. To whom does Cicero address this letter and what do you infer from his use of the expression *pro nostra consuetudine* in relation to the recipient (line 2)?
- b. Explain the use of the Subjunctive in *acceperim* (line 1), *sim privatus* (line 1) and *sit* (line 4).
- c. Outline the reasons that Cicero gives for both his and Atticus' grief over the death of Lucius.
- d. In para. 2, Cicero refers to a letter he has recently sent to Quintus. What are the three aims of this letter and how confident is he of success ?
- e. What accusation does Cicero defend himself from in the first part of para. 3? How does he reprimand Atticus later on in this same letter?
- f. Translate from *Et enim* (line 17) to *putassem* (line 19). What impression do you get of Acutilius?

(50 marks)

MATRICULATION AND SECONDARY EDUCATION CERTIFICATE EXAMINATIONS BOARD
UNIVERSITY OF MALTA, MSIDA

SECONDARY EDUCATION CERTIFICATE LEVEL

MAY 2012 SESSION

SUBJECT:	Latin
PAPER NUMBER:	IIB
DATE:	16 th May 2012
TIME:	9:00 a.m. to 11:00 a.m.

Answer Questions 1 and 2, and EITHER 3 OR 4 (three questions in all).

1. Translate into English:

A wall is built

Vir murum munit. Vir pater est. Pater Lucius appellatur. Puer est filius. Filius Publius appellatur. Filia puella est. Pater filiam appellat Luciam. Filia Lucia appellatur. Filia ad Lucium saxum portat. Saxum a filia portatur. Saxum manu portatur. Saxum manu accipit pater. Cum gaudio accipitur saxum a patre. A patre cum labore murus longus munitur. Murus saxo bene munitur. Murus bonus est et longus et latus. Filius, nomine Publius, magnum saxum videt. A Publio saxum movetur manu. Publius Luciam sororem non spectat. A fratre soror non spectatur. Pater cum filia filioque laborat; cum studio rem gerit, sed sine periculo et injuria.

(30 marks)

2. Read the following passage carefully and then answer the questions set on it:

Fabulam narrare cupio notam. Senex, nomine Titus, et filius, nomine Decimus, parvo cum asino in via procedunt. Mox duae puellae eos conspiciunt. Una, "Quam stulti", inquit, "sunt *homines!* Ecce! Habent asinum, se pedibus procedunt, non in animali vehuntur. Tres asini, non unus, procedunt!" Titus, quando eam audit, filium jubet in asinum ascendere et procedunt, filius in asino, pedibus pater. Deinde eos *vident* tres senes. Unus pro omnibus, "Quam mores *mutantur!*" inquit. "Ubi est pietas in patres?" Dolore afficitur Decimus, et patrem in asinum ascendere *cogit*. Filius descendit, proceditque pedibus. Ducit deinde eos via ad flumen, ubi feminae sub arboribus sedent. Accusant feminae duae una voce patrem, quod parvum filium tantum laborem sustinere cogit. Titus vult facere id quod omnes probant. "Tu mecum in asino sedere debes." Eis verbis filium ascendere in asinum cogit.

- a. Give a summary of this paragraph in not more than fifteen words.
- b. Translate from *Fabulam* to *homines*.
- c. Give the principal parts of *vident*.
- d. What voice is *mutantur*?
- e. Give the principal parts of *cogit*.
- f. What do you think the next comment was going to be in the passage?

(30 marks)

Choose either Question THREE or Question Four.

3. Translate into English:

Peace Treaty

Ita anno septimo decimo ab Hannibale Italia liberata est. Legati Carthaginiensium pacem a Scipione petiverunt; ab eo ad Senatum Romam missi sunt. Quadraginta et quinque diebus his indutiae datae sunt, quousque ire Romam et regredi possent; et triginta milia pondo argenti ab his accepta sunt. Senatus ex arbitrio Scipionis pacem jussit cum Carthaginiensibus fieri. Scipio his condicionibus dedit: ne amplius quam triginta naves haberent, ut quingenta milia pondo argenti darent, captivos et perfugas redderent. Interim Hannibale veniente ad Africam pax turbata est, multa hostilia ab Afris facta sunt. Legati tamen eorum ex urbe venientes a Romanis captis sunt, sed jubente Scipione dimissi. Hannibal quoque frequentibus proeliis victus a Scipione petit etiam ipse pacem.

(40 marks)

4. Translate EIGHT of the following sentences into Latin:

- a. Who will be elected consul this year?
- b. Since we have been prevented by the general, we shall not fight.
- c. Let us fortify this city with walls and towers.
- d. The cavalry, hidden in the woods, were defeated by our men.
- e. Be advised by us: it is better to be advised than to be conquered.
- f. Withstand their attacks more bravely.
- g. Never had the cavalry fought more bravely than on that day.
- h. The man, who announced the victory, was praised by the general.
- i. These arms were carried by my father.
- j. The Belgians had fortified the small city with a large rampart.

(40 marks)